



# Planeringsstrategi för Luleå kommun

gäller mandatperioden 2023-2026



*Antagen av Kommunfullmäktige 2023-05-22 §155*



## Innehåll

Inledning.....	2
Syfte.....	3
Ändrade planeringsförutsättningar.....	3
Aktualitetsbedömning av översiktsplanen.....	9
Inriktning för översiktsplanering under mandatperioden 2023-2026.....	12

Bilaga 1. Länsstyrelsens planeringsunderlag september 2021

Bilaga 2. Undersökning av kommunala planeringsförutsättningar

---

<b>Dokumenttyp</b>	<b>Ärendenr</b>	<b>Fastställd</b>	<b>Giltighetstid</b>
Program	2022/1128	2023-05-22 § 115	2023-2026
<b>Dokumentansvarig</b>	<b>Senast reviderad</b>	<b>Beslutsinstans</b>	<b>Dokument gäller för</b>
AnneLie Granljung	-	Kommunfullmäktige	Alla förvaltningar

## Inledning

Luleås översiktsplan, Program till Vision Luleå 2040, antogs av Kommunfullmäktige i september 2021. I april 2020 ändrades Plan- och bygglagens tredje kapitel. Det nya är att kommunfullmäktige varje mandatperiod ska göra en aktualitetsprövning av gällande översiktsplan genom att anta en planeringsstrategi. Detta ska göras senast 24 månader efter ordinarie val.

Syftet med lagändringen är att kommunens översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Planeringsstrategin är ett nytt verktyg för detta. Den ersätter tidigare krav på att kommunfullmäktige minst en gång varje mandatperiod ska pröva om översiktsplanen är aktuell. Planeringsstrategin ska medverka till en ökad kontinuitet.

Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras. Det kan till exempel handla om att kommunen i planeringsstrategin anger att det finns ett behov av att se över den kommunomfattande översiktsplanen, eller att översiktsplanens detaljeringsgrad behöver ändras för en viss del av kommunen. Det kan också handla om att delar av den befintliga planen behöver ändras för att tillgodose ett visst allmänt intresse, exempelvis vindkraft, strandskydd, grönområden, kulturmiljö, eller utbyggnad av kommunikationsleder.

I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön. Genom att jobba kontinuerligt med strategin kan kommunen fånga de ändrade planeringsförutsättningar som sker och beskriva prioriteringar och satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering.

Planeringsstrategin kan därför ändras från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Det är upp till kommunen att bestämma vilka delar som ska ändras.

Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan. Om kommunen inte antar en planeringsstrategi inom avsett tidsintervall anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell, det vill säga även inklusive eventuella ändringar för en viss del av kommunen och tillägg avseende ett visst allmänt intresse. Detta gäller första gången efter 11 september 2024.

Om kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som har vunnit laga kraft, inom två år efter ett ordinarie val måste kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan.

## Syfte

Planeringsstrategin ska vara ett verktyg för politiska prioriteringar. Den beskriver i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i plan- och bygglagen. Det vill säga, om översiktsplanen ger tillräckligt stöd och avsedd vägledning för beslut angående mark- och vattenanvändning och för den byggda miljön.

Planeringsstrategin visar också på de viktigaste frågorna som är aktuella just nu och som behöver hanteras inom kommande mandatperiod. Den beskriver vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen de närmaste åren.

## Ändrade planeringsförutsättningar

Arbetet med planeringsstrategin har omfattat en analys och en bedömning av översiktsplanens samtliga dokument och aktuellt planeringsunderlag.

En arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner från Samhällsutvecklingsenheten på Kommunstabens samt från sektionerna Plan, Exploatering och Landskap och Trafik på Stadsbyggnadsförvaltningen har planerat och genomfört arbetet. Kommunens förvaltningar och bolag har varit delaktiga i arbetet genom att bidra med underlag.

Till översiktsplanen, Program till Vision Luleå 2040, hör även den digitala mark- och vattenanvändningskartan samt följande dokument:

- Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Bensbyn, antagen 2016-01-25
- Utvecklingsplan för Råneå, antagen 2018-02-26
- Tematiskt tillägg till översiktsplanen "Landsbygdsutveckling i strandnära läge" (LIS), antagen 2021-09-27



Figur 1. Översiktsplanens dokument

Inför kommunens arbete med planeringsstrategi ska Länsstyrelsen enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL), i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen i Norrbotten har överlämnat sitt planeringsunderlag till kommunen i september 2022.

Planeringsstrategin omfattar även en undersökning av vilka kommunala planeringsunderlag eller annan relevant information som tillkommit eller ändrats sedan översiktsplanen och tillhörande fördjupningar och tillägg upprättats. Kommunens förvaltningar och bolag har redovisat förändringar i vår omvärld och i vår närhet, som bedöms påverka översiktsplanens syfte och innehåll. Det handlar till exempel om pågående samhällsutveckling, politiska beslut, ändrade förutsättningar, samt andra faktorer som påverkar.

Här följer en sammanfattning av nya eller förändrade planeringsförutsättningar som bedöms kunna påverka ställningstaganden i översiktsplanen när det gäller hur mark- och vattenområden ska användas eller hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Sammanfattningen omfattar både Länsstyrelsens planeringsunderlag och underlag från kommunens förvaltningar och bolag.

Länsstyrelsens planeringsunderlag redovisas i sin helhet i *Länsstyrelsens sammanställning, bilaga 1*. Planeringsunderlag från kommunens förvaltningar och bolag redovisas i sin helhet i *Undersökning av kommunala planeringsförutsättningar, bilaga 2*.

#### *Förändringar i lagar*

Sedan 2018 har en mängd ändringar i lagar och förordningar inom detaljplanering och bygglov skett. I januari 2018 började ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken att gälla. Tillägget innebär en del förändringar för miljöbedömningar av planer som upprättas enligt plan- och bygglagen. Den 1 april 2020 ändrades bland annat vissa bestämmelser i 3 kap. Plan- och bygglagen som handlar om översiktsplanering. Arbetet med revideringen av Luleås översiktsplan startades 2017. Med anledning av detta har då gällande Plan- och bygglag samt Miljöbalk tillämpats i arbetet.

#### *Säkerhetsskydd*

Sveriges säkerhet omfattar sådant som är av grundläggande betydelse för Sverige. Exempelvis omfattas det militära och civila försvaret, den nationella ekonomin, de brottsbekämpande myndigheterna, domstolarna och sådana leveranser av bland annat livsmedel, elkraft, dricksvatten och drivmedel som är nödvändiga för samhällets funktionalitet.

Rysslands invasionskrig av Ukraina har i grunden förändrat säkerhetsläget i vårt närområde. Det har gett flera effekter, den tydligaste är prisutvecklingen på energi och bränslen. Det är nu ännu viktigare än tidigare att beakta aspekter på säkerhetsskydd när planering för samhällets infrastrukturer och funktioner som energi, vatten och kommunikationer sker. Även konsekvenser i form av ökat behov av energieffektiviseringar och en ökad inhemsk produktion av förnybar energi påverkar samhällsplaneringen.

### *Den gröna omställningen*

I Norrbotten och Västerbotten investeras just nu mångmiljardbelopp för utveckling och omställning av industrin. Northvolt bygger en ny batterifabrik i Skellefteå, H2GS planerar ett helt nytt stålverk i Boden, byggnationerna av vindkraft i Markbygden i Piteå pågår och i Malmfälten sker utveckling av gruvverksamheten.

I Luleå innebär den gröna omställningen en utveckling av befintliga verksamheter och nyetableringar. Under det senaste året har SSAB meddelat att de kommer ställa om sin produktion och bygga ett helt nytt stålverk i Luleå Industripark. LKAB planerar att bygga en produktionsanläggning inom samma område, ett projekt som heter ReeMAP. Utvecklingen inom Luleå Industripark kommer att ha stor betydelse för all fysisk planering i Luleå.

Näringslivets omställning och utveckling tydliggör behovet av samhällsutveckling ur flera perspektiv: Behovet av bostäder på kort och lång sikt med tillhörande infrastruktur och tillgång till samhällsservice i form av skolor, förskolor, kultur och idrott. Men även utveckling av det övergripande transportsystemet och kommunikationer, tillgång till och produktion av energi samt tillgång till mark för omlokalisering och nyetablering av verksamheter kommer att påverkas av näringslivets omställning.

Samtidigt inleds Sveriges största muddringsprojekt Malmporten. Behovet av att säkerställa tillgängliga ytor för omlokalisering av Cementa och isbrytarna är en fråga som också behöver utredas.

### *Bostadsförsörjning*

Översiktsplanen tillgodoser kraven på bostadsförsörjning, infrastruktur och samhällsservice som följer av den gröna omställningen. Översiktsplanens genomförande behöver dock tydliggöras för att underlätta prioritering och samordning av investeringar och resurser hos kommunala förvaltningar och bolag.

### *Landsbygderna*

Luleå antog ett nytt bostadsförsörjningsprogram i juni 2022. Programmet redovisar bland annat att det finns en efterfrågan på bostäder på landsbygderna och att möjligheterna att bo på landsbygden ska främjas. Ökat bebyggelsestryck på kommunens landsbygder ställer krav på förbättrade planeringsunderlag (se Gestaltad livsmiljö) och programmet anger vidare att en fördjupad planering för byggande på landsbygden bör ske.

För Bensbyn (FÖP Bensbyn) saknas underlag för grönplan, kulturmiljö och dagvatten samt en fördjupad analys av brukningsvärd jordbruksmark. Möjligtvis kan föreslagen förtätning vara för hög jämfört med vad som anges i översiktsplanen. Den framtida utvecklingen av Antnäs och Alvik behöver hanteras i samband med pågående planering av Norrbotniabanan (se Transportsystemet i samhällsplaneringen). Detta kan komma att resultera i en eller flera fördjupningar.

Planen för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) syftar till att ge möjlighet för dispens från strandskyddet för utveckling av landsbygden. Nuvarande LIS-områden har inte gett önskat resultat gällande ny bostadsbebyggelse eller utveckling av verksamheter. Behov

finns av att göra en översyn av tidigare utpekade områden samt utreda nya LIS-områden. LIS-planen behöver omarbetas. Bland annat behöver miljömålen beaktas och planen bör kompletteras med en strategisk miljöbedömning, vilket saknas i gällande plan.

#### *Transportsystemet i samhällsplaneringen*

Trafikverket har genomfört en översyn av riksintressen för kommunikationer för olika trafikslag. I augusti 2020 antogs nya kriterier för vilka anläggningar som bedöms vara av riksintresse. Trafikverket bedömer att vissa förändringar kommer att ske jämfört med nuvarande utpekanden. Vissa riksintressen kommer då att tas bort och andra tillkommer. Trafikverket arbetar även med att ta fram en precisering för riksintresset Luleå flygplats.

Länsstyrelsen påpekar att det förändrade omvärldsläget (se Den gröna omställningen) innebär ett ökat behov av mellankommunal samverkan kopplat till resor och transporter. Utvecklingen i Luleå och i regionen utmanar kapaciteten på vägar och järnvägar, bland annat väganslutning mot Luleå hamn och Malmbanan på sträckan Luleå-Boden. I samband med ökad tågtrafik och ökade godstransporter med tåg behöver rekommenderade säkerhetsavstånd för transporter av farligt gods till bostäder eller andra samhällsviktiga funktioner säkerställas.

Luleå kommun har initierat ett arbete för att utreda transportsystemets nytta och behov av prioriteringar.

#### *Förändrat resande*

Luleå kommun följer resandet i kommunen genom återkommande resvaneundersökningar. Den senaste undersökningen genomfördes under corona-pandemin 2020 och visade på en förändring i resandet. En tydlig påverkan kunde ses gällande val av färdmedel under pandemin, där antalet bussresenärer minskade och användandet av bil ökade. Samtidigt visade undersökningen att en majoritet av luleborna anser att det är viktigt att kommunen satsar på cykel- och gångtrafik samt busstrafik.

Luleå kommun behöver fortsätta att följa hur resvanorna utvecklas i förhållande till översiktsplanens ambitioner.

#### *Norrbotniabanan*

Norrbotniabanan är en 27 mil lång ny kustnära järnväg mellan Umeå och Luleå för snabbare, säkrare och mer miljövänliga resor och transporter. Norrbotniabanan stärker samhällsutvecklingen och näringslivets konkurrenskraft. Norrbotniabanan i sin helhet finns med i den nationella infrastrukturplanen (juni 2022) vilket innebär att Trafikverket kan fortsätta sin planering för Norrbotniabanan på sträckan från Skellefteå ända fram till Luleå.

Arbetet med järnvägsplanen, som nu inleds, innebär ett nytt ställningstagande där en utredningskorridor för Norrbotniabanan fastställs. Idag finns två utredningskorridorer utpekade. Luleå kommun har i översiktsplanen förordat den östliga korridoren, även om både den västliga och östliga korridoren finns redovisade. Så behöver det vara till dess att en linje är fastställd av Trafikverket.

Översiktsplanen hanterar Norrbotniabanan och dess konsekvenser på en översiktlig nivå. Inför Trafikverkets arbete med järnvägsplan kommer mer detaljerade frågor behöva utredas av kommunen. Det handlar bland annat om infarten till Luleå, stationslägen, resecentrum, etc. samt kringliggande infrastruktur, bebyggelseutveckling och dess konsekvenser.

#### *Kraftförsörjning*

De industriella satsningar som är på gång i regionen är mycket elintensiva. Nya 130 kV ledningar samt nya 400 kV ledningar mellan Svartbyn och Luleå industripark planeras och utreds. Dialog mellan Svenska kraftnät, Vattenfall och Luleå kommun sker regelbundet. Eventuellt finns behov av att reservera mark för framtida el-infrastruktur. Flera initiativ för havsbaserad vindkraft utreds i eller nära kommunen. Ytterligare elproduktion genom andra tekniker, så som vätgas eller solkraft, behöver utredas. Behovet av energi aktualiserar behovet av mark för distribution, produktion och lagring av energi.

#### *Mark för verksamheter*

Möjligheten att erbjuda mark för nya verksamheter som vill etablera sig i Luleå eller för befintliga verksamheter som vill expandera är begränsad. Bristen på tillgänglig mark för etableringar bedöms öka till följd av samhällsomställningen och industrins gröna omställning.

Översiktsplanen redovisar nya områden för verksamheter men dessa är inte genomförbara i närtid. Exploatering av dessa områden är beroende av beslut om Norrbotniabanans korridorer och investeringar i vatten- och avloppsnätet. En utredning av nya verksamhetsområden behöver därför tas fram.

#### *Lokal, regional och nationell samverkan*

Industrins gröna omställning och den snabba samhällsutveckling som den innebär ställer krav på ökad samverkan och förändrade arbetssätt. Under 2022 har flera former för samverkan utvecklats mellan kommuner, myndigheter och näringsliv. Detta har bland annat resulterat i ökad samverkan och dialog i tidigt skede mellan nationella, regionala och lokala aktörer avseende infrastruktur för energi och transporter samt projekt för boende på landsbygd, kompetensförsörjning och hållbara markanvisningar.

Luleå och Boden samverkar inom områdena kompetensattraktion, bostäder och livsmiljöer, kommunikation och infrastruktur. Landshövdingen har tagit initiativ till dialog mellan företag, myndigheter och kommuner i AGON (Accelererad Grön Omställning i Norrbotten).

#### *Gestaltad livsmiljö*

Riksdagen antog 2018 ett övergripande mål för gestaltad livsmiljö: *"Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön."* Kommunerna har genom sitt kommunala planeringsansvar en avgörande och betydande roll i gestaltandet och förvaltandet av landets livsmiljöer.

Gestaltad livsmiljö behandlar exempelvis arkitektur och form, kulturarv och kulturmiljöer, landskapsgestaltung och konst. Översiktsplanen är inte tillräckligt vägledande avseende gestaltad livsmiljö eller för att hantera våra kulturmiljöer. Stadsbyggnadsförvaltningen har



ett pågående uppdrag att ta fram en arkitekturpolicy. Det finns behov av att utreda kulturmiljöer och utveckla resonemang gällande gestaltningen av våra livsmiljöer både inom stadsbygden och på landsbygden.

#### *Miljökvalitetsnormer*

Av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser uppfylla gällande miljökvalitetsnormer (3 kap. 4 § PBL). Det ska framgå om det finns risk för att överskrida miljökvalitetsnormerna eller inte. Översiktsplanen kan på så sätt ge vägledning för efterkommande beslut vad gäller exempelvis detaljplaner, bygglov eller förhandsbesked.

Det är viktigt att översiktsplanen ger en helhetsbild över samlade utmaningar och åtgärdsbehov rörande vattenkvalitet, inklusive dricksvatten, samt vilka åtgärder som behöver prioriteras i samband med den fysiska planeringen för att bibehålla nuvarande vattenstatus. Planen ska dessutom inte försämra förutsättningarna för rådande miljökvalitetsnormer för vatten.

Vattenmyndigheterna har under 2022 tagit fram ett nytt åtgärdsprogram som ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. Dessa åtgärder är juridiskt bindande och ska årligen rapporteras till vattenmyndigheterna.

Översiktsplanen är inte tillräckligt vägledande avseende miljökvalitetsnormer för vatten. Det innebär stora utredningsarbeten i varje detaljplan. Genom att ta fram ett bättre planeringsunderlag kan detaljplaneprocessen effektiviseras och kommunen kan säkerställa att miljökvalitetsnormer följs.

#### *Klimatanpassning*

Boverket tog 2018 fram vägledningen *Hälsa, säkerhet och risker* som handlar om tillämpning av PBL med hänsyn till människors hälsa, säkerhet, och risken för olyckor, översvämning och erosion.

I översiktsplanen bör kommunen redovisa "riskområden" samt hur man avser hantera olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder. Ett strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och är ett bra stöd för att hantera riskfrågor i efterföljande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.

Regeringens mål för klimatanpassning är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Den 1 augusti 2018 ändrades plan- och bygglagen, PBL (2010:900) 3 kap. 5§. Syftet med ändringen är att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringen. Ändringen innebär ett krav att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion, samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. I översiktsplanen ska även framgå vilka åtgärder för minskad klimatpåverkan (t.ex. minskade utsläpp av växthusgaser, energieffektivisering) som kommunen planerar.

Samhällets anpassning för minskad klimatpåverkan och till ett förändrat klimat kan påverka användningen av mark- och vattenområden och hur vi hanterar den byggda miljön. Ett intensifierat arbete krävs för att tydliggöra vilka åtgärder som krävs för minskad klimatpåverkan och vilka konsekvenser ett förändrat klimat får för Luleå.

## Aktualitetsbedömning av översiktsplanen

Det händer mycket i regionen och i världen runt omkring oss och detta gör att delar av översiktsplanen snabbt kan bli inaktuella - även om planen bara är något år gammal. Det återkommande arbetet med planeringsstrategin är därför ett bra verktyg för politikerna, vars viljeinriktning ska speglas i kommunens planering.

Prövningen av översiktsplanens aktualitet har gjorts med utgångspunkt från följande frågeställningar. - Ger planen fortfarande vägledning för:

- den avsedda mark- och vattenanvändningen,
- hur den byggda miljön ska användas utvecklas och bevaras,
- hur planen tillgodoser värdena i riksintressen och
- hur gällande miljö kvalitetsnormer följs?

Översiktsplanens samtliga dokument har analyserats utifrån gällande planeringsunderlag och uppfattade förändringar. En sammanfattning av vad som är nytt och vad som hänt efter antagandet visas i figur 2. Där redovisas också en bedömning av dokumentens aktualitet och behov av fortsatt arbete.

### *Översiktsplanen, Program till Vision Luleå 2040*

Översiktsplanen bedöms vara aktuell, så tillvida att den ger tillräcklig vägledning för beslut rörande den avsedda mark- och vattenanvändningen. Den ger också tillräcklig vägledning för utveckling och bevarande av den byggda miljön, men behöver kompletteras med fördjupningar för delar av landsbygden samt tematiskt tillägg för det övergripande transportsystemet. Översiktsplanen bidrar även till att olika riksintressen kan tillgodoses och att gällande miljö kvalitetsnormer kan följas.

Även om översiktsplanen bedöms vara aktuell finns det behov av nya eller uppdaterade planeringsunderlag inom ett antal områden för ökad användbarhet och genomförbarhet, läs mer om detta under *Inriktning för översiktsplanering under mandatperioden*.

### *Utvecklingsplan Råneå*

Utvecklingsplanen (UP Råneå) bedöms vara aktuell, så tillvida att den ger tillräcklig vägledning för beslut rörande den avsedda mark- och vattenanvändningen. Den ger också tillräcklig vägledning för utveckling och bevarande av den byggda miljön.

Utvecklingsplanen bidrar även till att olika riksintressen kan tillgodoses och att gällande miljö kvalitetsnormer kan följas.

Även om utvecklingsplanen bedöms vara aktuell finns behov av nya eller uppdaterade planeringsunderlag inom ett antal områden för ökad användbarhet och genomförbarhet. Läs mer om detta under *Inriktning för översiktsplanering under mandatperioden*.

### *Fördjupad översiktsplan Bensbyn*

Den fördjupade översiktsplanen (FÖP Bensbyn) bedöms vara inaktuell men fortsätter att gälla till dess att den ersätts av en ny plan eller nya rekommendationer för området.

Bedömningen motiveras med att det saknas vägledning för utveckling av ny bebyggelse. Ett högt bebyggelsetryck i Bensbyn, kommande behov av kraftförsörjning och den framtida Norrleden och dess betydelse för vägtransporter påverkar utvecklingen i Bensbyn samt till viss del även Hällbacken och Dalbo. De olika intressena behöver avvägas och säkerställas i en ny fördjupning för del av Landsbygdsområde Mitt. Landsbygdsområde Mitt är ett område i översiktsplanen som bland annat omfattar Bensbyn, Rutvik, Brändön, Persön och Ängesbyn.

### *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), tematiskt tillägg*

LIS-planen bedöms vara delvis aktuell och fortsätter att gälla till dess att den ersätts av en ny plan. Med "delvis aktuell" menas att den utveckling som kommunen avsåg med LIS-planen vid framtagandet 2013 inte har genomförts fullt ut eller gett önskad effekt för landsbygdsutvecklingen.

LIS-planen är ett av flera verktyg för landsbygdsutveckling och bör hanteras i ett större sammanhang. De LIS-områden som pekas ut i nuvarande plan behöver succesivt utgå eller aktualiseras och nya LIS-områden behöver tas fram i samband med en fördjupad planering för delar av landsbygden.



Dokument	Antagande	Hänt sedan antagande	Aktuell eller ej	Motivering	Inriktning för kommunens fortsatta arbete
ÖP	2021	Nationella, regionala och lokala mål Samhällsutveckling Planeringsunderlag Förändrade riksintressen Förändrad lagstiftning	Ja	Översiktsplanen bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion men resonemang kan behöva fördjupas och planeringsunderlag kompletteras.	Nytt tematiskt tillägg för det övergripande transportsystemet Nya fördjupningar för delar av landsbygden Underlag för genomförande av översiktsplanen Utredning av mark för verksamheter Utredning av flygplats- och terminalområde Utredning för produktion, distribution och lagring av energi kan eventuellt resultera i behov av tematiskt tillägg Utredning av miljö kvalitetsnormer för vatten Utredning kulturmiljöer Utredning av konsekvenser av ett förändrat klimat Pågående arbete med arkitekturpolicy Pågående arbete med bristanalys av transportsystemet
UP Råneå	2018-02-26	Nationella, regionala och lokala mål Planeringsunderlag Förändrad lagstiftning	Ja	UP Råneå bedöms utgöra den vägledning och stöd som är dess funktion men planeringsunderlag behöver kompletteras.	Utredning av miljö kvalitetsnormer för vatten Utredning av kulturmiljöer Pågående arbete med arkitekturpolicy
FÖP Bensbyn	2016-01-25	Nationella, regionala och lokala mål Samhällsutveckling Planeringsunderlag Förändrad lagstiftning	Nej	Många frågor behöver utredas, vilket gör att det saknas vägledning för utveckling.	Ny fördjupning av översiktsplanen för Landsbygd Mitt med fokus på Bensbyn
LIS-plan	2021-09-27	Nationella, regionala och lokala mål Planeringsunderlag Förändrad lagstiftning	Delvis	Den utveckling som kommunen avsåg med LIS-planen vid framtagandet 2013 har inte genomförts fullt ut eller gett önskad effekt för landsbygdsutvecklingen.	Översyn och revidering i samband med en fördjupad planering för delar av landsbygden

Figur 2. Tabell med en sammanfattande bedömning av aktualitet för översiktsplanen och översiktsplanens fördjupningar och tillägg

# Inriktning för översiktsplanering under mandatperioden 2023-2026

## *Organisation och genomförande*

Kommunens översiktliga planering är kontinuerlig och ständigt pågående. Förändringar i omvärlden både globalt, nationellt, regionalt och lokalt påverkar den strategiska planeringen.

Den kontinuerliga översiktsplaneringen kräver en tydlig organisation som ständigt arbetar med att följa upp, analysera och utveckla det strategiska arbetet med fysisk planering. Dialogen med länsstyrelsen, statliga myndigheter, kommunala bolag och allmänhet är också viktig för översiktsplanearbetet. Under mandatperioden behöver organisationen för den kontinuerliga översiktsplaneringen ses över i syfte att i högre grad bidra till ständiga förbättringar av den strategiska planeringen.

När kommunfullmäktige fattade beslut om att anta översiktsplanen hösten 2021 beslutades även om att flytta genomförandetiden från 2050 till 2040. Förändringen av genomförandetiden tillsammans med industrins utveckling innebär ökade krav på ett effektivt genomförande av översiktsplanen.

Det finns behov av ett samlat underlag för att underlätta prioritering, planering och samordning av investeringar och resurser hos kommunala förvaltningar och bolag för översiktsplanens genomförande. Detta underlag ska tas fram i bred dialog med berörda förvaltningar och kommunala bolag.

## *Fördjupningar, tillägg, utredningar och planeringsunderlag*

I samband med bedömningen av översiktsplanens aktualitet har behov av exempelvis fördjupade utredningar och framtagande av planeringsunderlag identifierats för att utveckla och upprätthålla översiktsplanens aktualitet. Dessa redovisas i tabellen ovan.

Kommunens planering är inte helt fristående utan beroende av andra myndigheters planering och beslut. Flera större projekt och utredningar pågår eller ska starta som särskilt påverkar samhällsutvecklingen under mandatperioden.

- Svenska kraftnät planerar för ny kraftledning 400 kV mellan Svartbyn och Hertsön
- Trafikverket tillsammans med Luleå kommun utreder och planerar Luleå C
- Trafikverket inleder arbetet med åtgärdsvalsstudie för Luleå hamn - E4 (Norrliden)
- Sjöfartsverket inleder genomförandet av Malmporten
- Trafikverket väntas fatta beslut om val av korridor för Norrbotniabanans infart till Luleå och järnvägsplan för Norrbotniabanan tas fram.

## *Transportsystemet*

Luleå kommun har påbörjat arbetet med en bristanalys/utredning av transportsystemet mellan Luleå och Boden. Dessutom behöver transportsystemet i sin helhet analyseras och utredas mer fördjupat. Ett tematiskt tillägg för det övergripande transportsystemet ska tas

fram under mandatperioden. Ovanstående projekt och utredningar är viktiga underlag vid framtagandet av ett sådant tillägg.

#### *Landsbygdsområden*

Samtidigt är det lika viktigt att påbörja arbete med fördjupningar för Landsbygd Syd, det vill säga Sörbyarna med fokus på Antnäs-Alvik eftersom ett stationsläge för Norrbotniabanan finns utpekad i Antnäs. Här behöver kommunen visa på vilken långsiktig utveckling vi ser i området och vilket underlag som finns för ett framtida stationsläge.

Ett liknande arbete initieras också för del av Landsbygdsområde Mitt, med fokus på Bensbyn. Landsbygdsområde Mitt är ett område i översiktsplanen som bland annat omfattar Bensbyn, Rutvik, Brändön, Persön och Ängesbyn. En ny fördjupning skulle ersätta FÖP Bensbyn, som bedöms vara inaktuell. Arbetet behöver ske i nära samverkan med Trafikverket, avseende en åtgärdsvalsstudie för Luleå hamn – E4, samt med Svenska kraftnät avseende kraftledningen.

#### *Planeringsunderlag*

Planeringsunderlag i form av en kulturmiljöutredning, en plan för service på landsbygd och en ny resvaneundersökning är viktiga och relevanta planeringsunderlag som behöver påbörjas eller prioriteras under mandatperioden. En ny plan för vatten- och avlopp (VA-plan) påbörjas 2023 och den kommer att ha bäring på de fördjupningar och utredningar som ska tas fram.

En förstudie eller utredning för nya verksamhetsområden behöver också påbörjas tidigt för att säkerställa mark för framtida nya verksamhetsområden.

Under mandatperiodens andra hälft påbörjas utredningsarbete för miljö kvalitetsnormer för vatten, flygplatsen och terminalområdet samt energidistribution, produktion och lagring.

#### *Pågående uppdrag om utvecklingsplaner*

##### *Utvecklingsplan Centrum*

Arbetet med utvecklingsplan för Centrum pågår. Den förväntas kunna antas av kommunfullmäktige under 2023.

##### *Utvecklingsplan Porsön*

Arbetet med utvecklingsplan för Porsön pågår. Den förväntas kunna antas av kommunfullmäktige under 2023.

##### *Utvecklingsplan Hertsön-Lerbäcken*

Arbetet med utvecklingsplan för Hertsön påbörjades 2015, men planen har inte antagits. Arbetet med utvecklingsplanen pausades i avvaktan på det pågående arbetet med en ny detaljplan för verksamhetsområdet Hertsöfältet (2017) och utredning av olika trafiklösningar. Detaljplanen för Hertsöfältet vann laga kraft 2021.

Ytterligare detaljplaner har påbörjats med stöd av översiktsplanen. Bland annat pågår planering för en ny skola, sporthall och badhus i centrum, Luleå industripark och planeringen av ett helt nytt bostadsområde på Hertsöheden. Detta innebär att innehållet i utvecklingsplanen successivt blivit inaktuellt.



Utöver det har andra delar av utvecklingsplanens förslag tagits omhand. Idag pågår ett utvecklingsarbete kring Hertsöns framtid i form av ett pilotprojekt, "Hertsöpiloten", som handlar om att hitta, testa och utvärdera nya tankar och arbetssätt för stadsdelsutveckling med satsningar på aktiviteter och mötesplatser.

Detta innebär att uppdraget om att upprätta en utvecklingsplan specifikt för Hertsön-Lerbäcken inte längre fyller sin funktion, då flera av utvecklingsplanens frågor har genomförts, är under genomförande eller inaktuella. De viktigaste frågorna för områdets utveckling kan fortsättningsvis hanteras i andra processer och med andra arbetssätt.

#### *Utvecklingsplan Skärgården*

Arbetet med utvecklingsplanen påbörjades 2017 och har inte slutförts. I beskrivningen av uppdraget framgick att utvecklingsplanen skulle bidra till att skärgården blir tillgänglig för fler människor och att skärgårdens unika miljöer ska värnas. Arbetet har lett till att de frågor som är mest avgörande för utvecklingen av skärgården har identifierats. Planförslaget har omarbetats i flera omgångar på grund av olika förväntningar, nya förutsättningar, andra prioriteringar och en hög omsättning av resurser.

Idag finns behov av vägledning för byggande, särskilt avseende bostäder och fritidshus, samt vägledning för hur äldre bebyggelse i skärgården ska hanteras. Det finns också en förväntan om att skapa lätnader för att möjliggöra strandnära boende. Enligt gällande strandskyddslagstiftning kan upphävande av strandskydd möjliggöras genom stöd i en plan för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). Landsbygdsutveckling i hela kommunen behöver även hanteras i ett större sammanhang med ett fördjupat resonemang för landsbygderna där även skärgården ingår.

För att kunna ge vägledning för hantering av befintlig och ny bebyggelse i skärgården behövs planeringsunderlag som inte finns i nuläget. Behov av att utreda kulturmiljöer har konstaterats och en sådan utredning bör även omfatta skärgården. Detsamma gäller även Stadsbyggnadsförvaltningens uppdrag om att ta fram en arkitekturpolicy (se avsnitt Gestaltad livsmiljö). Tydligare vägledning och riktlinjer för byggande i skärgården kan därefter arbetas in i kommande revidering av översiktsplanen, förslagsvis i olika fördjupningar för landsbygderna.

I arbetet med utvecklingsplanen har frågan om turbåtstrafik bedömts som grundläggande för att tillgängliggöra skärgården. Det finns ett behov av att utveckla turbåtstrafiken i skärgården och även service, på de öar som turbåtstrafiken angör. Detta omfattar även en upprustning av vissa hamnar och besöksmål. Stöd för åtgärder finns i gällande översiktsplan, ett genomförande är mer kopplat till budget och fördelning av medel.

Detta resonemang innebär att uppdraget om att upprätta en utvecklingsplan specifikt för skärgården behöver genomföras i ett annat, mer effektivt format. De viktigaste frågorna som rör skärgårdens utveckling behöver omhändertas övergripande och tvärsektorielt, men kan fortsättningsvis hanteras i en annan form, förslagsvis som en plan eller program för skärgårdsutveckling och behöver inte uppfylla Plan- och bygglagens krav på

utvecklingsplan/fördjupad översiktsplan. Processen för att slutföra uppdraget kan därmed ske mer effektivt och ändamålsenligt.

*Bilaga 1. Länsstyrelsens planeringsunderlag september 2021*

*Bilaga 2. Undersökning av kommunala planeringsförutsättningar*